

Oponentský posudek na bakalářskou práci Laury Kauppinenové *Graffiti a street art ve finské společnosti*

Bakalářská práce pojednává o novodobém uměleckém fenoménu graffiti a street artu, a to spíše ze společensko-historického než z uměnovědného hlediska. Sleduje vývoj fenoménu ve finském prostředí od 80. let 20. století po současnost a představuje proměny společenské i politické atmosféry ve vztahu k této do určité míry kontroverzní formě umění.

Práce je přehledně strukturovaná, studentka v úvodu představila a jasně definovala používané termíny a seznámila čtenáře s použitými zdroji, které lze považovat za relevantní a pro účely práce dostačující, pro ilustraci bych jen uvítala více obrazového materiálu v přílohách. Práce je napsána velmi kultivovaným jazykem a i po formální stránce splňuje veškeré náležitosti.

Studentka ve své bakalářské práci představila zejména historický vývoj graffiti a street artu ve Finsku, podala detailní přehled nejdůležitějších uměleckých počinů i jejich tvůrců, stejně jako streetartových akcí a galerií, které se tímto druhem umění zabývají. Stěžejní část práce je věnována proměně postojů finské veřejnosti a politické reprezentace vůči graffiti a street artu od 80. let až po současnost.

Přestože práci považuji za velmi zdařilou, jistou nekonzistentnost spatřuji v základní definici graffiti, kterou studentka představila v úvodu, a její aplikaci v pozdějším textu a pojetí celého fenoménu. Graffiti je na začátku představeno jako „samoúčelné“ umění, které se – na rozdíl od street artu – nevztahuje k okolnímu světu. Forma zde zcela dominuje nad obsahem, umění je zaměřeno především dovnitř komunity – pro „outsidery“ je záměrně nečitelné a usiluje o uznání ostatních writerů („fame“), nikoliv však široké veřejnosti. S tím je však těžko slučitelná zmíněná komercializace tohoto umění – tvorba na zakázku, ať pro galerie, či dokonce pro soukromé firmy k propagaci jejich produktů. Tato změna účelu (na rozdíl od banálního používání graffiti jako čistě marketingového nástroje – viz příklady s obchodním domem IKEA) vychází zevnitř komunity a nelze ji tedy připsat jen na vrub marketérů. Stejně tak je otázkou, zda umění, které usiluje o invazi do veřejného prostoru a které zároveň – alespoň v jistých formách – revoltuje proti většinové společnosti a jejímu pojetí práva (soukromého vlastnictví) i jejím represivním mechanismům, může být nazýváno samoúčelným, izolovaným a bez dalšího hlubšího sdělení. Z této mé námítky by tedy mohly vyplynout otázky k případné diskuzi:

1) Pojetí graffiti představené v bakalářské práci upozaduje graffiti jako „kulturu protestu“, zdůrazňuje spíše její izolovanost a zaměření dovnitř komunity. Domnívám se však, že – i díky propojení graffiti a hip-hopu – protest jako jeden z atributů graffiti kultury nelze zcela pominout. Zajímalo by mne tedy, zda i ve Finsku probíhala v graffiti a street artové komunitě diskuze, která by toto umění zasazovala do širšího ideového rámce – ať z hlediska kritiky současného pojetí soukromého vlastnictví jako absolutní hodnoty (viz podobné diskuze v jiné, ale spřátelené subkultuře squatterů) nebo z hlediska kritiky státu jako „monopolu na násilí“ a represi („policejní stát“ apod.).

2) Z debat o fenoménu graffiti v českém prostředí na konci 90. let si sama vzpomínám na jeden ze zásadních sporů v komunitě writerů týkající se legálních ploch. Tedy zda – právě díky definici graffiti jako autentického fenoménu

spojeného s revoltou vůči většinové společnosti a zejména jejím represivním orgánům – může „skutečný“ writer přijmout nabídku této většinové společnosti tvořit na legální ploše. Zajímalo by mne, zda tato ideologická diskuze probíhala i ve Finsku, nebo zda naopak legální tvorba byla v komunitě přijímána vždy pozitivně a jako projev uznání a tolerance ze strany veřejnosti i politické reprezentace.

Jelikož práci považuji z obsahového, formálního i jazykového hlediska za zdařilou, navrhuji hodnocení **výborně**.

V Praze 30.8.2017

Mgr. Barbora Skálová